

TÁRSADALMI VÁLLALKOZÁSOK ALAPÍTÁSÁVAL, MŰKÖDTETÉSÉVEL KAPCSOLATOS KIHÍVÁSOK

CHALLENGES RELATED TO ESTABLISHMENT AND ACTUATION OF SOCIAL ENTERPRISES

Várkonyiné Juhász Mária

Ph.D. egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Üzleti Információgazdálkodási és Módszertani
Intézet, Számvitel Intézeti Tanszék, 3515 Miskolc – Egyetemváros
(46) 565-202, stvjm@uni-miskolc.hu

ÖSSZEFOGLALÁS

„A társadalmi vállalkozások olyan szervezetek, amelyek az üzleti alapon működő vállalkozásokhoz hasonlóan pénzügyileg önfenntartóak, azonban elsődleges céljuk nem a profitmaximalizálás, hanem egy általuk fontosnak tartott társadalmi cél megvalósítása.” (Mihály, 2014.) Ebből a meghatározásból is kitűnik, hogy a társadalmi vállalkozások hasonlóságot mutatnak a civil szervezetekkel, és a profit orientált vállalkozásokkal egyaránt, ezért nemcsak alapításuk, de működtetésük során is sajátos számviteli kihívásokat kell kezelni. A működés során mivel a profit, a társadalmi és környezeti haszon maximalizálása egyaránt fontos, ezért a nyereséget nem a részvényeseik között osztják szét, hanem társadalmi céljaik érdekében használják fel. Tehát a társadalmi vállalkozás fő bevételi forrása a termékek és szolgáltatások értékesítéséből származik, a sikeres társadalmi vállalkozások hasznot termelnek, amelyet visszaforgatnak társadalmi küldetésük elérésébe. Vagyonuk gyakran kizárólag a közösség céljainak elérése használható.

SUMMARY

„Social enterprises are similar organizations to for-profit enterprises, because they are financially self-supporting but their primary objective is not profit maximization, but also to achieve a social purpose they consider important. (Mihály, 2014.) It can be seen from this definition that social enterprises are resembling to non-profit, and for-profit businesses as well, so specific accounting challenges have to be managed not only during the process of their establishment, but also during their operation. During the operation, the profit maximization, the social and environmental benefits are equally important, so profit of social enterprises will be not divided among shareholders but will be used for social purposes. So the main source of income of social enterprises comes from products and services sold. Successful social enterprises generate profit, which they reinvest to achieve their social mission. Their wealth can often be used solely to achieve the community's targets.

1. BEVEZETÉS

Magyarországon – többek között – két nagy szervezet támogatja azokat a társadalmi vállalkozókat, akik egy adott probléma megoldására innovatív, rendszerszintű megoldást nyújtanak. Az Ashoka 1995-től ad egyrészt három éven át tartó ösztöndíjat a kiválasztott társadalmi vállalkozóknak, illetve egy olyan háttérrel biztosít, (például képzéssel) amelynek révén hatékonyabban tudják folytatni a munkájukat. A NESST – az Ashokához hasonlóan – a

társadalmi vállalkozások koncepcióját kívánja terjeszteni, ám nem a vállalkozóra, hanem a társadalmi vállalkozásokra, mint szervezetekre koncentrál.

A társadalmi vállalkozások alapítása során alapvetően két választási lehetőség van. Alapítható nonprofit gazdasági társasági formában, vagy választható úgynevezett egyéb szervezeti forma (alapítvány, egyesület). A magyarországi nonprofit szervezetek számát ábrázolja az 1. ábra szervezeti típus szerint.

1. ábra: Nonprofit szervezetek száma szervezeti típus szerint (2005-2013)
 Forrás: Saját szerkesztés (www.ksh.hu adatai alapján)

Mint az látható nem jellemző, a nonprofit gazdasági társasági formát választása, amely vállalkozónak minősül, így a könyvvitel és beszámoló készítés során a számviteli törvény előírásai az irányadók. Az egyéb szervezeti formák (kiemelten az alapítványi, egyesületi forma) a jellemző, mely esetben a számviteli törvény mellett számos jogszabályt kell figyelembe venni, amelyek közül kiemelt fontosságúak az alábbiak:

- 224/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló-készítési és könyvvezetési sajátosságairól (Egyéb szerv. besz. kész.)
- 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
- 2011. évi CLXXXI. törvény a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról
- 350/2011. (XII.30.) Korm. rend. A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről
- 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)

A számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek (pl. alapítványok, egyesületek, közhasznú szervezetek, vagy az egyesülési jog alapján létrejött egyéb szervezetek) beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségét – törvényi felhatalmazás alapján – elsősorban tehát a többször módosított 224/2000. (XII. 19.) Kormányrendelet valamint további kormányrendeletek szabályozzák. Ezek a rendeletek meghatározzák a hatályuk alá tartozó szervezeteknél azokat a sajátos előírásokat, amelyek – az adott egyéb szervezetre vonatkozó

jogszabályi előírásból következően - eltérnek a vállalkozókra előírt szabályoktól, de nem ellentétesek a számviteli törvény alapelveivel. A kormányrendeletek által nem érintett kérdésekben azonban az egyéb szervezetek is a számviteli törvény előírásait kell, hogy alkalmazzák. Ezért a beszámoló készítésük és könyvvizetésük során (a kormányrendeletekben meghatározott sajátosságokon túlmenően) a számviteli törvény kormányrendeletekkel nem érintett (módosított) előírásait érvényesíteniük kell.

2. CIVIL SZERVEZETEKRE VONATKOZÓ ALAPVETŐ SZABÁLYOK

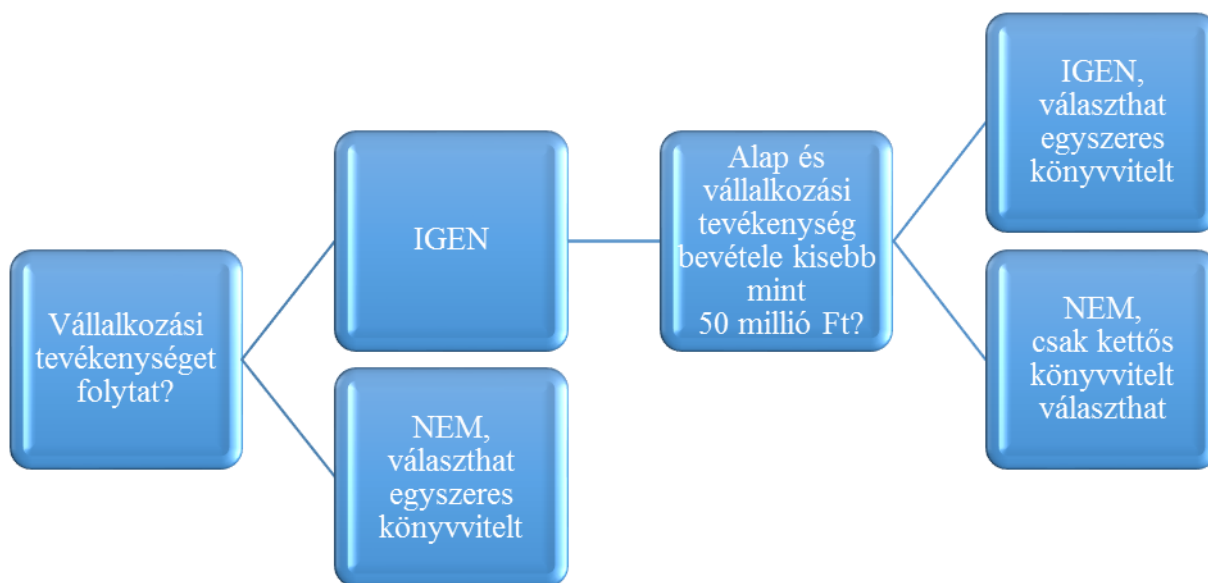
Civil szervezet:

- a civil társaság, illetve
 - természetes személyek hozhatják létre
 - nem gazdasági érdekű közös céljaik előmozdítására és közösségi célú tevékenységük összehangolására
 - vagyoni hozzájárulás nélkül is
- a Magyarországon nyilvántartásba vett egyesület – a párt kivételével – valamint
- az alapítvány.

Civil szervezet elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenység folytatására nem alapítható. Elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenységű szervezet, amelynek éves összes bevétele 60%-át eléri vagy meghaladja a gazdasági-vállalkozási tevékenységből származó éves jövedelme. Gazdasági-vállalkozási tevékenység jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló vagy azt eredményező, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység, ide nem értve:

- az adomány elfogadását (az adomány a civil szervezetnek – létesítő okiratban rögzített céljaira – ellenszolgáltatás nélkül juttatott eszköz (vagyon, áru) illetve nyújtott szolgáltatás, azzal, hogy nem minősül ellenszolgáltatásnak a juttatáskor az adományozott által adott dolog vagy szolgáltatás, melynek értéke nem haladja meg a minimálbér 25%-át), továbbá
- a bevétellel járó, létesítő okiratban meghatározott cél szerinti tevékenységet (azaz a civil (közhasznú) szervezet által (közhasznú) alaptevékenysége keretében nyújtott pénzbeli vagy nem pénzbeli szolgáltatás)¹, valamint
- a közhasznú tevékenységet (ide tartozik minden olyan tevékenység, amely a létesítő okiratban megjelölt közfeladat teljesítését közvetlenül vagy közvetve szolgálja, ezzel hozzájárulva a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez).

¹ Az egyesület, az alapítvány és az egyéb szervezet célja szerinti besorolását jogszabály írja elő, amely alapján lehet: kulturális és információs, kommunikációs tevékenység, vallási tevékenység, sporttevékenység, szabadidős és hobbitevékenység, oktatási tevékenység, kutatási tevékenység, egészségügyi tevékenység, szociális tevékenység, polgári védelmi, tűzoltási tevékenység, környezetvédelmi tevékenység, településfejlesztési és lakásügyi tevékenység, gazdaságfejlesztési és munkaügyi tevékenység, jogvédő tevékenység, közbiztonság-védelmi tevékenység, adományozási tevékenység, nonprofit szövetségek, nemzetközi tevékenység, szakmai, gazdasági érdek-képviselői tevékenység, politikai tevékenység és egyéb tevékenység.

2. ábra: Civil szervezetek könyvvezetésére vonatkozó szabályok

Forrás: Saját szerkesztés

Az egyéb szervezet által végzett tevékenység lehet:

- alaptevékenység, ide sorolható minden olyan tevékenység, amely a létesítő okiratban megjelölt célkitűzés elérését közvetlenül szolgálja, és amelyet a szervezet a létesítő okiratában célszerinti tevékenysége(i)ként nevesített, valamint az e tevékenységhez kapott támogatás, juttatás, tagdíj. (Ezeknél az ügyleteknél is lehet bevétel, de a költségekkel arányosnak kell lenniük, nyereség elérése nem lehet cél.)
- vállalkozási tevékenység jövedelem, vagyon megszerzésére irányuló, azt eredményező gazdasági tevékenység, amely nem minősül alaptevékenységből származó jövedelemnek. (Cél szerinti (közhasznú) tevékenysége mellett, azt nem veszélyeztetve gazdasági-vállalkozási tevékenységet is végezhet, ami nem a létesítő okiratban rögzített célkitűzés elérését szolgálja közvetlenül.)

Az összes bevételre meghatározott értékhatárt csak a vállalkozási tevékenységet is folytató egyéb szervezeteknek kell figyelniük. A vállalkozási tevékenységet nem folytató szervezetek értékhatártól függetlenül készíthetnek egyszerűsített beszámolót vagy közhasznú egyszerűsített beszámolót. Vállalkozási tevékenység folytatása esetén az összes (vállalkozási és nem vállalkozási tevékenységből származó) bevételre meghatározott értékhatár 50 millió Ft. Ez azt jelenti, hogy a vállalkozási és nem vállalkozási tevékenységből származó éves összes bevétel, tartósan – 2 egymást követő évben – nem haladhatja meg az 50 millió forintot. Ez a feltétel azt kívánja biztosítani, hogy a vállalkozási tevékenységet folytató egyéb szervezetek közül csak a kis - vagy közepes nagyságúak készíthessenek egyszerűsített beszámolót. (Pál, 2003.)

A könyvvezetés módja lehet:

- egyszeres könyvvitel,
- kettős könyvvitel.

Közalapítvány, illetve közhasznú minősítéssel rendelkező civil szervezet csak kettős könyvvitelt alkalmazhat.

3. ábra: Civil szervezetek beszámolási kötelezettsége
 Forrás: Saját szerkesztés

A 224/2000. kormányrendelet értelmében az egyéb szervezetek által választható beszámolók az alábbiak szerint csoportosíthatóak:

- Egyszeres könyvvitel esetén, egyszerűsített beszámolót kell készíteni (melynek részei kormányrendelet 1. számú melléklete szerinti egyszerűsített mérleg, és 2. számú melléklete szerinti eredménylevezetés)
- Kettős könyvvitel esetén, egyszerűsített éves beszámolót kell készíteni (melynek részei kormányrendelet 4. számú melléklete szerinti mérleg, 5. számú melléklete szerinti eredménykimutatás illetve Ectv. szerinti kiegészítő melléklet)

A szervezet választása alapján készíthet éves beszámolót. Minden civil szervezet köteles a beszámolója jóváhagyásával egyidejűleg, azzal összhangban közhasznúsági mellékletet készíteni, melyet a legfőbb szervvel el kell fogadtatnia. A közhasznúsági mellékletet az erre rendszeresített formanyomtatványon elektronikusan kell elkészíteni, melyet a társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter tesz közzé

A közhasznúsági mellékletben be kell mutatni:

- a szervezet által végzett közhasznú tevékenységeket,
- ezek célcsoportjait és eredményeit,
- a közhasznú jogálláshoz szükséges adatokat, mutatókat,
- a vagyon felhasználását,
- a közhasznú cél szerinti juttatásokat,
- a vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás összegét, és az abban részesülő vezető tisztségek felsorolását.

A civil szervezet köteles a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott beszámolóját, valamint közhasznúsági mellékletét – ha kell, könyvvizsgálói jelentéssel együtt – az adott üzleti év mérlegforduló napját követő 5. hónap utolsó napjáig letétbe kell helyezni, és közzé kell tenni.

Ha a civil szervezet rendelkezik saját honlappal, a közzétételt ott is meg kell tenni, és folyamatos megtekinthetőségét legalább a közzétételt követő második üzleti évre vonatkozó adatok közzétételéig biztosítani. Ha ezt a kötelezettségét a civil szervezet elmulasztja, és egy éven belül nem pótolja, a bíróság ügyészségi ellenőrzést kezdeményez.

Regisztrált mérlegképes könyvelőt, vagy okleveles könyvvizsgálót kell alkalmazni a könyvviteli szolgáltatások körébe tartozó feladatok elvégzéséhez az egyéb szervezetnél, ha vállalkozási tevékenységet is végez, és az ebből származó árbevétele a tárgyév megelőző két üzleti év átlagában (ennek hiányában a várható – éves szintre számított – árbevétele a tárgyévben) meghaladja a 10 mFt-ot. (Kántor, 2006)

Ha a közhasznú szervezet éves bevétele meghaladja az ötvenmillió forintot, a vezető szervtől elkülönült felügyelő szerv létrehozása akkor is kötelező, ha ilyen kötelezettség más jogszabálynál fogva egyébként nem áll fenn. A felügyeletet ellátó szerv az ügyrendjét, munkatervét maga jogosult megállapítani, melyet a létesítő okiratnak tartalmaznia kell. Nem lehet a felügyelő szerv elnöke vagy tagja az, aki a vezető szerv elnöke vagy tagja, vagy ezen személyek hozzátartozója, aki a szervezetnél e megbízatásán kívül egyébként munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll vagy ezen személyek hozzátartozója, a szervezet cél szerinti juttatásából részesül, kivéve a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető, illetve tagsági jogviszony alapján nyújtott cél szerinti juttatást.

Kötelező a könyvvizsgálat minden közalapítványnál, továbbá annál az egyéb szervezetnél, amelynél a vállalkozási tevékenységből elért éves (éves szintre átszámított) (ár)bevétel az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában meghaladja a 300 millió forintot. Minden olyan esetben, amikor a könyvvizsgálat jogszabályi előírás szerint nem kötelező, az egyéb szervezet dönthet arról, hogy a beszámoló felülvizsgálatával könyvvizsgálót bíz meg. A könyvvizsgálattal kapcsolatos szabályok több jogszabályban egyidejűleg jelennek meg – azonos vagy egymást kiegészítő tartalommal –, ami megnehezíthetik a megfelelő értelmezést. (Füredi-Fülöp, 2014) Azonban annak ellenére, hogy a közhasznúsági melléklet nem része a beszámolónak, de a beszámolóra, valamint annak közzétételre vonatkozó szabályok alapján egyértelműen megállapítható, hogy ezen gazdálkodók beszámolója akkor felel meg a törvényi előírásoknak, ha azzal egyidőben elkészítették és elfogadták a közhasznúsági mellékletet is. A közhasznúsági melléklet a nyilvántartások alapján állítható össze és az ott közölt információk nem lehetnek ellentétesek a beszámolóban foglaltakkal, erre tekintettel a könyvvizsgálónak véleményezni kell a közhasznúsági melléklet elkészítését, valamint annak összhangját a beszámolóval.

Megszűnt a közhasznú minősítés két fokozata, közhasznú szervezetté minősíthető a Magyarországon nyilvántartásba vett szervezet, ha megfelel az alábbi feltételeknek:

- hozzájárul a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez azaz, ha az előző évről szóló közhasznúsági melléklet célcsoportra vonatkozó adatai alapján a szervezet szolgáltatásai a szervezet testületei tagjain, munkavállalóin, önkéntesein kívül, más személyek számára is hozzáférhetőek.
- megfelelő erőforrásokkal rendelkezik, azaz ha az előző 2 lezárt üzleti éve vonatkozásában a következő feltételek közül legalább az egyik teljesül:
 - az átlagos éves bevétele meghaladja az 1 millió Ft-ot, vagy
 - a két év egybeszámított adózott (tárgyévi) eredménye nem negatív, vagy
 - a személyi jellegű ráfordításai – a vezető tisztségviselők juttatásainak figyelembevétele nélkül – eléri az összes ráfordítás egynegyedét.
- megfelelő társadalmi támogatottsága kimutatható, azaz ha az előző 2 lezárt üzleti éve vonatkozásában a következő feltételek közül legalább az egyik teljesül:
 - az SZJA 1%-ának a szervezet részére kiutalt összege eléri a közhasznúsági mellékletben szereplő korrigált összes bevétel 2%-át, vagy
 - a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások eléri az összes ráfordítás felét a két év átlagában, vagy
 - a közhasznú tevékenység ellátását tartósan (2 év átlagában) legalább 10 közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy segíti.

A létesítő okiratban rögzíteni kell az alábbiakat:

- meg kell neveznie, hogy milyen közhasznú tevékenységet, mely közfeladathoz kapcsolódóan végez, és a közfeladat teljesítését milyen jogszabály írja elő;
- ki kell nyilvánítni, hogy ha van tagsága a szervezetnek, akkor tagjain kívül más is részesülhet a közhasznú szolgáltatásokból;

- vállalkozási tevékenységet csak közhasznú vagy a célszerű tevékenység megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végezhet;

A közhasznú szervezetté minősíthető szervezet közhasznú jogállását közhasznúsági nyilvántartásba vétellel szerzi meg. Minden beszámoló letétbe helyezés alkalmával a bíróság megvizsgálja, fennállnak-e még a feltételek, és ha nem megszünteti a szervezet közhasznú jogállását és törli azt a közhasznú nyilvántartásból. (Gottgeisl, 2012)

3. CIVIL SZERVEZETEK BEVÉTELEINEK, KÖLTSÉGEINEK SAJÁTOSÁGAI

A civil szervezet működéséről folyamatosan, de évente legalább egy alkalommal tájékoztatja a nyilvánosságot. A jogszabályok tájékoztatásként előírják:

- egyrészt a közhiteles nyilvántartások számára benyújtandó beszámolót
- másrészt további ismertetést kell nyújtani az általa használt tájékoztatási eszközökön keresztül – így különösen honlapján, hírlevélben – működéséről és az adományok felhasználásáról.

1. Táblázat: Civil szervezetek bevételei illetve költségei, ráfordításai

Bevétel	Költség, ráfordítás
Alapcél szerinti (részeként a közhasznú) tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó bevétel	Alapcél szerinti (részeként a közhasznú) tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó költségek
Támogatás	Kezelő szerv, szervezet működési költségei
Gazdasági – vállalkozási tevékenység bevétele	Gazdasági – vállalkozási tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó költségek
Egyéb bevételek	Egyéb költségek

Forrás: Saját szerkesztés

A civil szervezet szolgáltatásai fenntarthatósága biztosítása érdekében az ésszerű gazdálkodás elve szerint jár el, amely alapján az éves költségvetését úgy tervezi meg, hogy kiadásai és bevételei (adományok és felajánlások, költségvetési támogatások, gazdasági-vállalkozási tevékenységek bevétele, önkéntesek nem pénzbeli hozzájárulása, más bevételek) egyensúlyban legyenek. A bevételeket és a költségeket, ráfordításokat az 1. táblázat szerinti részletezésben, a számviteli előírások szerint tartják nyilván.

3.1. Civil szervezetek bevételei

Alapcél szerinti bevétel:

- a tagdíj
- az alapítótól kapott befizetés, valamint az alapító által az alapítvány rendelkezésére bocsátott vagyon,
- a közszolgálati szerződés alapján végzett tevékenység ellenértéke,
- az adomány

A **támogatást** általában egyedi döntés alapján nyeri el egy szervezet, és a felhasználása csak meghatározott célra történhet, azaz a nyújtott pénzbeli vagy nem pénzbeli juttatást a támogató nem elsősorban ellenszolgáltatás ellenében, de konkrét program megvalósítása vagy meghatározott időszakban a támogatott szervezet működtetése érdekében nyújt. Ellentétben az adomány a civil szervezetnek – létesítő okiratban rögzített céljaira – ellenszolgáltatás nélkül jutott eszköz, illetve nyújtott szolgáltatás. A támogatás forrása szerint lehet:

- központi költségvetési támogatás,

- helyi önkormányzati költségvetési támogatás,
- unió strukturális alapból, illetve kohéziós alapból nyújtott támogatás,
- normatív támogatás,
- a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerint kiutalt összege (1 százalék).²

A támogatások csoportosítás finanszírozási mód alapján:

- vissza nem térítendő támogatás.
- visszatérítendő támogatás.

Civil szervezetnek hitel, visszatérítendő támogatás csak úgy nyújtható, ha a visszatérítési kötelezettség nem haladja meg a civil szervezet rendelkezésre álló vagyonát. E rendelkezés alkalmazásában figyelembe kell venni a követelések és tartozások egyenlegét, valamint a támogatási döntésben meghatározott költségvetési támogatás értékét.

Cél szerint lehetnek:

- fejlesztési célra kapott,
A fejlesztési célra – visszafizetési kötelezettség nélkül – kapott, pénzügyileg rendezett támogatást idén még a rendkívüli bevételek között kell kimutatni, de 2016-tól – összhangban a számviteli törvény változásával – egyéb bevételt érintő gazdasági esemény lesz. Ezt követően a bevételt el kell határolni, a kapott támogatás összegét halasztott bevételként kell elszámolni. Az elhatárolás megszüntetésére a létrehozott eszköz értékének csökkenésével párhuzamosan, azzal arányosan kerül sor. Az eszköz könyvekből történő kivezetése esetén természetesen a passzív időbeli elhatárolást is meg kell szüntetni.
- költségek, ráfordítások ellentételezésére kapott,
A költségek, ráfordítások ellentételezésére kapott, pénzügyileg rendezett, vissza nem fizetendő támogatások összegéből a tárgyévben költséggel, ráfordítással nem ellentételezett összeget passzív időbeli elhatárolásként kell kimutatni. Az elhatárolást a támogatási szerződésben, megállapodásban foglaltak teljesülésekor, illetve a költségek, ráfordítások tényleges felmerülésekor kell megszüntetni. (Musinszki, 2006) Ameddig pénzügyileg nem folyik be a támogatás, az bevételként nem könyvelhető, tehát előfordulhat, hogy a költségek, ráfordítások, illetve a bevételek nem ugyanazon év eredményében kerülnek bemutatásra. Amennyiben előleget kap a civil szervezet az nem mutatható ki a pénzügyi teljesítéskor bevételként, csak akkor, ha a pénz felhasználásával – számlákkal igazolt módon – elszámoltak.
- továbbutalási céllal kapott támogatások.
A továbbutalási céllal kapott támogatásnak minősül az olyan támogatás, amelyet az egyéb szervezet az alapítójától vagy más szervezettől, pályázati vagy egyéb más úton kap, és azt továbbutalja, átadja olyan szervezet részére, amely a támogatás célja szerinti feladatot közvetlenül megvalósítja, és az így támogatott szervezet az egyéb szervezettől kapott eszközöket (pénzeszközöket, egyéb eszközöket) bevételként mutatja ki. Az egyéb szervezetnél az eredménylevezetésben, illetve az eredménykimutatásban az ilyen tételeket elkülönítetten (továbbutalási céllal kapott támogatás, továbbutalt támogatás) be kell mutatni. Az adott üzleti évben továbbutalási célú bevételként elszámolt, de még tovább nem utalt összeget a kettős könyvvitelt vezetőknél időbelileg el kell határolni, egyszeres könyvvitelt vezetőknél kötelezettségként kell kimutatni. Az egyéb szervezetnél a továbbutalási céllal kapott

² A kapott összeg is korlátozottan használható fel:

- a cél szerinti közhasznú tevékenységre megkötés nélkül,
- működési költségekre, maximum az adott évben felhasznált összeg 50%-áig meghatározott költségekre (pl. személyi jellegű ráfordítások, kommunikációs költségek)

Lehetőség van az átutalás évét követő második év utolsó napjáig felhasználni a kapott összeget. (Lakatos, 2015)

támogatást kettős könyvvitel vezetése esetén egyéb bevételként, egyszeres könyvvitel vezetése esetén pénzügyileg rendezett bevételként kell kimutatni. Az így kapott támogatás továbbutalt, átadott összegét - a könyvvezetés módjától függően - egyéb ráfordításként vagy ráfordításként érvényesíthető kiadásként kell elszámolni. E támogatások továbbutalása, átadása nem minősül költségek ellentételezésére, illetve fejlesztési célra adott támogatásnak, továbbá véglegesen átadott pénzeszköznek.

Az adóhatóságtól, jogszabály által meghatározott szervezettől igényelt, járó támogatást bevételként kell elszámolni, a pénzügyi rendezéstől függetlenül. Amennyiben a tárgyévhez kapcsolódó támogatást legkésőbb a következő évben, mérlegkészítésig megigényelték, akkor a támogatást a következő évben – de a tárgyévre vonatkozóan – aktív időbeli elhatárolásként kell elszámolni a bevételekkel szemben. Belföldi vagy külföldi gazdálkodótól, természetes személytől, illetve államközi szerződés vagy egyéb szerződés alapján külföldi szervezettől kapott támogatást a pénzügyi rendezés időpontjával kell elszámolni bevételként.

A tárgyévet érintő, a fordulónap és a mérlegkészítés időpontja között pénzügyileg rendezett támogatást aktív időbeli elhatárolásként számoljuk el a bevételekkel szemben. Az időbeli elhatárolás feloldására a tárgyévet követő évben, a pénzügyi rendezéskor kerül sor. A tárgyévet érintő, a fordulónap és a mérlegkészítés időpontja között pénzügyileg nem rendezett támogatást nem lehet elhatárolni. Amennyiben a pénzügyi rendezésre a mérlegkészítést követően kerül sor, akkor a támogatást a tárgyévet követő év eredményével szemben kell kimutatni.

A civil szervezet **gazdasági-vállalkozási bevételének** minősül különösen a szabad pénzeszközök betétbe, értékpapírba való elhelyezése után a hitelintézettől, az értékpapír kibocsátójától kapott kamatnak, illetve az állam által kibocsátott értékpapír hozamának olyan része, amelyet a gazdasági-vállalkozási tevékenység bevétele az összes bevételben képvisel, azzal, hogy a bevételt mindkét esetben e kamat és hozam nélkül kell számításba venni.

Egyéb bevételek közé tartoznak a számviteli törvény szerinti egyéb bevételek (például a tárgy eszköz értékesítésből származó bevétel), vagy az egyéb cél szerinti bevételek.

3.2. Civil szervezetek költségei, ráfordításai

A **közvetett költségeket**, ráfordításokat az alapcél szerinti (azon belül a közhasznú) tevékenység és a gazdasági-vállalkozási tevékenység között a különböző tevékenységek **árbevételének arányában kell évente megosztani.**

A **cél szerinti juttatás** a civil (közhasznú) szervezet által (közhasznú) alaptevékenysége keretében nyújtott pénzbeli vagy nem pénzbeli szolgáltatás.

A közcélú juttatások körében adómentes a közhasznú alapítványból, közalapítványból annak alapszabályban rögzített közhasznú céljával összhangban a magánszemély részére kifizetett azon összeg, amelyet az oktatási intézményekben folytatott tanulmányokra, kutatásra, külföldi tanulmányútra (ösztöndíj címén) folyósítanak, a szociálisan rászoruló részére szociális segély címén folyósítanak, a diák- és szabadidősport résztvevőjének alkalmanként legfeljebb az 500 forintot meg nem haladóan folyósítanak.

A közcélú juttatások körében szintén adómentes a közérdekű kötelezettségvállalásból, a közhasznú egyesületből, alapítványból, közalapítványból annak létesítő okiratában rögzített közhasznú céljával összhangban a közhasznú cél szerint címzett magánszemélynek, valamint munkavállalói-érdekképviseleti szervezet által magánszemélynek nem pénzben adott juttatás értéke (ide nem értve az e törvény szerint béren kívüli juttatásnak minősülő juttatásokat), pénzben történő juttatás esetén legfeljebb a minimálbér 50 százalékát meg nem haladó összegben havonta adott támogatás, továbbá a 2008. január 1-je előtt alapított, a magyar kultúra, tudomány, művészet és sport érdekében kiemelkedő tevékenységet folytató és

kimagasló eredményt elérő magánszemélynek nyilvános jelölés alapján odaítélt és nyilvánosan átadott szakmai díj.

Nem adómentes ugyanakkor a bevétel, ha azt az alapító, vagy az adományozó, vagy a szervezettel bármely, munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló magánszemély kapja, függetlenül annak jogcímétől.

Egyesületnél, alapítványnál (közalapítványnál) egyes meghatározott juttatásnak minősül az általa nyújtott reprezentáció és a minimálbér 25%-ának megfelelő egyedi értéket meg nem haladó üzleti ajándékok együttes értéke után nem kell adót fizetni a vállalkozási tevékenységet nem végző szervezetnél az adóévi beszámolóban kimutatott közhasznú, illetve célszerű tevékenység érdekében felmerült ráfordítások 10%-ának megfelelő mértékig, de ez nem lehet több mint az összes bevétel 10%-a.

A civil szervezet szerveinek, **szervezetének működési költségei** között az adminisztráció költségeit és az egyéb felmerült közvetett költségeket, valamint a több tevékenységhez használt immateriális javak és tárgyi eszközök értékcsökkenési leírását kell szerepeltetni. A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény szerinti önkéntes munka egy órára jutó értékének számításánál a mindenkori kötelező legkisebb havi munkabér százhatvanad részét kell figyelembe venni. Az önkéntesek munkabérét bevételként, a nekik adott juttatásokat azonban személyi jellegű egyéb kifizetésként kell elszámolni.

4. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Amennyiben egy társadalmi vállalkozást nem nonprofit vállalkozásként, hanem egyéb szervezatként (például egyesületi formában) hoznak létre, akkor számolni kell azzal, hogy nincs a szektornak egységes jogi háttere, számos jogszabály tartalmaz előírást mind a működésre, mind a számvitelre vonatkozóan. Ezeknek a szabályoknak az ismerete ugyanakkor nélkülözhetetlen nemcsak a gazdasági események számviteli kezeléséhez, de a mindennapos működéshez egyaránt.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

"A tanulmány/kutató munka a TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0009 azonosító számú projekt részeként – az Új Széchenyi Terv keretében – az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg."

IRODALOMJEGYZÉK

Füredi-Fülöp (2014): A könyvvizsgálati elvárás rész létezésének vizsgálata, SZAK-MA, 2014/10., pp. 483.

Lakatos (2015): Civil szervezetek számvitele, *HVG Különszám*, 2015/4. pp. 15-23.

Kántor (2006): Egyéb szervezetek számvitele in. Számviteli rendszerek, Economix Kft., Miskolc, ISBN:963 06 1124 4

Musinszki (2006): Támogatások számvitele in. Speciális számviteli eljárások, Economix Kft., Miskolc, ISBN:0 7546 4684 X

Pál (2003): Egyéb szervezetek számvitele in. Számviteli rendszerek, speciális eljárások, Economix Kft., Miskolc, ISBN:963 214 114 8

Gottgeisl (2012): „Amit a civilekről tudni lehet, kell és érdemes” Aktuális kérdések alapítványok, egyesületek adózási és számviteli szabályozásával kapcsolatban

file:///C:/Users/VJM/Documents/publikacio/20121003_GottgeislRita.pdf

Mihály (2014): Másként vállalkozni? – Társadalmi vállalkozások Magyarországon, 2014., <http://recity.hu/etikus-uzlet/159-maskent-vallalkozni-tarsadalmi-vallalkozasok-magyarorszagon>